

- заходів з оптимізації використання ресурсів в залежності всіх існуючих умов і обмежень тощо.

Метою керівництва є удосконалення діяльності промислових і аграрних підприємств за рахунок застосування системи управління ресурсами, регулярного проведення аудиту та оприлюднення результатів здійснених перевірок.

Найбільш вдалим, на наш погляд є визначення енергетичного аудиту як систематизованого, документованого процесу отримання, вивчення і оцінки інформації про об'єкт аудиту на основі здійснення незалежної, позаповідомчої перевірки його відповідності певним критеріям з надання результатів замовнику. Такими критеріями можуть бути кількісні чи якісні показники, що встановлюються залежно від завдань аудиту паливно-енергетичних ресурсів.

Проведення такого аудиту забезпечує можливість підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів, зниження їх питомих затрат на одиницю продукції, а отже, зниження її собівартості, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, а також одержання матеріалів для розробки інвестиційного проекту щодо енергозбереження.

З цією метою перед аудитом паливно-енергетичних ресурсів постають такі задачі:

- отримання достовірної інформації про характер діяльності аграрного підприємства, їх вивчення і аналіз;
- проведення аудиторського контролю за збереженням і використанням ресурсів, надання рекомендацій і послуг по реалізації заходів щодо ефективного енерговиробництва;
- використання при проведенні аудиторського контролю останніх розробок вітчизняних і зарубіжних вчених-аудиторів, національних стандартів і принципів аудиту;
- підготовка кваліфікованих кадрів з проведення аудиту паливно-енергетичних ресурсів в аграрному секторі економіки України.

Петруня І. пропонує здійснювати енергетичний аудит в такій послідовності (схема 1):

- організаційно-підготовчі заходи;
- збирання, обробка, аналіз даних;
- розробка пропозицій щодо вдосконалення енерговикористання;
- оформлення й подання результатів аудиту. Ми вважаємо, що даний алгоритм проведення аудиту може використовуватись в АПК, зокрема у сільському господарстві [1, с.36]

Для становлення та успішного розвитку аудиторського контролю паливно-енергетичних ресурсів в АПК України важливе значення має упорядкування цієї нової сфери нової суспільної діяльності. Значна роль в рішенні такої проблеми належить державному регулюванню. Перш за все це стосується законодавчої бази і кадрового забезпечення аудиторської служби через державні установи.

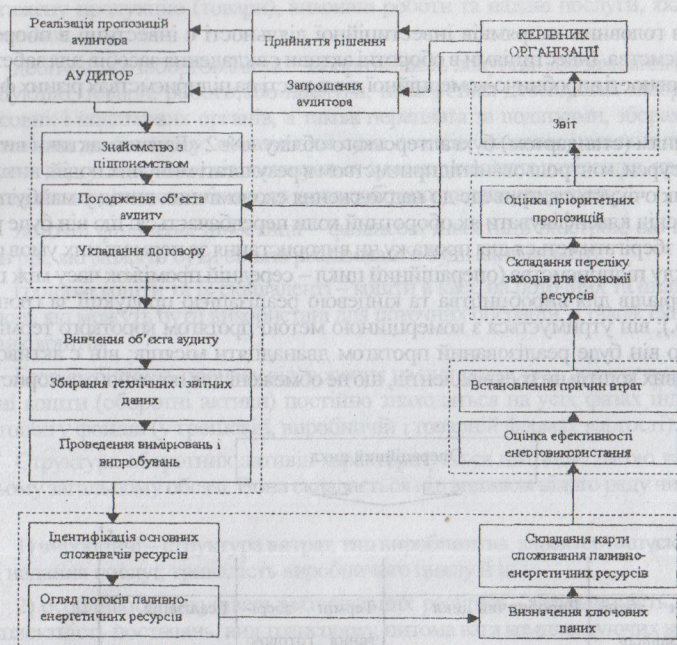

Схема 1. Алгоритм проведення аудиту паливно-енергетичних ресурсів.

Саме такий підхід дасть змогу створити й реалізувати ефективні програми з удосконалення процедур енергоаудиту в агропромисловому комплексі, зокрема в сільському господарстві.

Література:

1. Петруня І. Енергетичний аудит підприємства // Харчова і переробна промисловість., - 1997. - №12. - с.34-36.

УДК:631.11.336.714:330.123.7

ІНВЕСТИВАННЯ ЗАСОБІВ В ОБОРОТНІ АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА

Масленніков Є.І., Петруня Н.В.

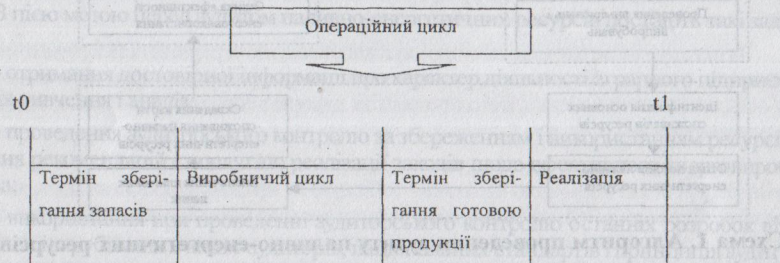
У сучасних умовах, після хворобливих, але необхідних реформ по стабілізації економіки на макрорівні, поступово складаються обставини, що викликають необхідність прийняття складних довгострокових стратегічних рішень, до числа яких, у першу чергу, варто віднести інвестиційні. Наступає період радикальних структурних перетворень, напрямки яких будуть диктуватися інвестиційними рішеннями економічних суб'єктів мікрорівня – підприємств. І від того, наскільки далекоглядними, раціональними, економічно обґрунтованими й ефективними будуть ці рішення, багато в чому залежить не тільки майбутнє конкретних підприємств, але й успіх державної економіки.

ної політики.

Одним із головних напрямків інвестиційної діяльності є інвестиції в оборотні активи підприємства. Інвестиціями в оборотні активи є вкладення засобів для забезпечення безперервності виробничо-комерційної діяльності на підприємствах різних форм власності.

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку «№ 2 «Баланс» активи визначаються як ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому. /4/. Актив слід класифікувати як оборотний коли передбачається: що він буде реалізований або зберігатиметься для продажу чи використання за нормальних умов операційного циклу підприємства (операційний цикл – середній проміжок часу між придбанням матеріалів для виробництва та кінцевою реалізацією продукції за грошові кошти (мал. 1).); він утримується з комерційною метою протягом короткого терміну і очікується, що він буде реалізований протягом дванадцяти місяців; він є активом у вигляді грошових коштів чи їх еквівалентів, що не обмежені для поточного використання.

Мал. 1. Операційний цикл

де t_0 – це придбання сировини, матеріалів, товарів,

t_1 – це отримання грошових коштів від покупців та замовників.

Оборотні активи розташовані у 2 розділі активу балансу підприємства. До оборотних активів підприємства відносяться:

виробничі запаси – вартість запасів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання в ході нормального операційного циклу;

незавершене виробництво – витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги); до незавершеного виробництва відноситься продукція, яка не минула всіх стадій опрацювання (фаз, меж), передбачених технологічним процесом, а також вироби неуккомплектовані, що не пройшли випробувань і технічного приймання;

готова продукція – відтворюються запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками і відповідають технічним умовам і стандартам.

товари – товари, які придбані підприємством для наступного продажу;

векселі одержані – заборгованість покупців, замовників та інших дебіторів за від-

вантаженою продукцією (товари), виконані роботи та надані послуги, яка забезпечена векселями;

дебіторська заборгованість – заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги; показується дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету; показується сума авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів; показується сума нарахованих дивідендів, процентів, тощо, що підлягають надходженню; та інша дебіторська заборгованість;

поточні фінансові інвестиції – фінансові інвестиції на строк, що не перевищує один рік, які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент.

грошові кошти та їх еквіваленти – кошти в касі, на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій, а також еквіваленти грошових коштів.

Безперервність процесу відтворення на підприємствах досягається тим, що оборотні кошти (оборотні активи) постійно знаходяться на усіх фазах індивідуального кругообігу фондів (у грошовій, виробничій і товарній формах вартості).

Структура оборотних активів характеризується питомою вагою кожної статті в їхньому загальному обсязі. Вона складається під впливом цілого ряду чинників, таких як:

- 1) виробничі – структура витрат, тип виробництва, характер випусканої продукції і надання послуг; тривалість виробничого циклу й ін.;
- 2) особливості закупівель матеріальних ресурсів – періодичність, регулярність, комплектистність постачань, вид транспорту, питома вага комплектуючих виробів у обсязі споживання матеріальних ресурсів і т.д.;
- 3) форми розрахунків із постачальниками і споживачами готової продукції (робіт, послуг);
- 4) попит на продукцію і послуги даного підприємства;
- 5) політична й економічна ситуація на мікро і макрорівні.

Зазначені чинники, звичайно, враховуються підприємствами при визначенні обсягу продаж і закупівель матеріальних ресурсів. Так, вплив зміни попиту на продукцію знаходить вираження в обсязі продаж (реалізації) продукції.

Коливання обсягу продаж можуть бути: сезонними, циклічними, довгостроковими. Сезонні – пік попиту припадає на визначені періоди в році. Циклічні – пік попиту припадає на конкретні фази виробничого циклу. Довгострокові – попит коливається протягом усього року.

Всі типи попиту розрізняються за тривалістю впливу на виробничу діяльність підприємств і стану їхніх оборотних коштів. Так, сезонний цикл вимагає інвестування готівки на початку циклу. Коли цикл починається, кошти проходять різні фази індивідуального кругообігу фондів. Спочатку готівка авансується в товарні запаси і незавершене виробництво в очікуванні майбутніх продажів. Потім, коли замовлення виконані, а готові вироби відправлені покупцям, запаси скорочуються до мінімуму. Оборотні кошти підприємства-виробника (постачальника) вкладені в різні елементи дебіторської заборгованості. Після оплати готової продукції дебіторами (замовниками) оборотні кошти повертаються постачальнику у формі готівки на його розрахунковий рахунок у банку. Частина їх знову авансується у виробничі запаси для наступного сезону прода-

Оскільки фінансові зобов'язання оплачуються готівкою, що надходить на розрахунковий рахунок підприємства, то найбільш важливий елемент оборотних активів підприємства – наявні кошти. Тому фінансистам підприємства необхідно забезпечити достатній обсяг готівки до моменту настання платежів по зобов'язаннях державі, партнерам (юридичним і фізичним особам – працівникам) і акціонерам.

Управління наявними засобами переслідує три головні цілі: збільшення швидкості надходження готівки; скорочення часу для здійснення наявних платежів; підвищення віддачі від вкладеної готівки.

Висока ставка банківського відсотка по позикових засобах приводить до необхідності регулювати грошові операції, здійснювані насамперед за рахунок виторгу від реалізації продукції (робіт, послуг). У той же час, впровадження комп'ютерної техніки дозволяє фінансистам підприємств мати доступ до інформації, необхідної для упорядкування щомісячних платіжних балансів (по всіх видах прибутків і витрат), і тим самим регулювати надходження і витрати коштів.

У сучасних умовах підприємствам усіх форм власності надана широка самостійність у маневруванні оборотними коштами. Підприємства мають право визначати планову потребу в оборотних коштах і маневрувати ними протягом року. Вони вправі реалізовувати невикористані матеріальні цінності іншим юридичним і фізичним особам по ринкових цінах.

У розпорядженні підприємств залишається також економія, отримана від прискорення оборотності оборотних коштів у якості їх внутрішнього фінансового резерву. За рахунок чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, може формуватися резервний фонд (резервний капітал), призначений для покриття збитків і непередбачених утрат.

Щоб вижити в ринковому середовищі, кожне підприємство зобов'язане забезпечувати ефективне використання і прискорення оборотності оборотних коштів.

Література:

1. Закон України "Про інвестиційну діяльність". // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №47, 1998. - №31.
2. Закон України « Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». / Бухгалтерський облік і аудит – 1999. - №9
3. Указ Президента України "Про основні напрямки інвестиційної політики на 1999-2001 роки". №1004/99. // Урядовий кур'єр. - 1999. - №167. Орієнтир. С.2.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 2 «Баланс». / Бухгалтерський облік і аудит – 1999. - №6
5. Беренс В., Хавранек П.М. Руководство по оценке эффективности инвестиций. - М.: Инфра-М, 1995.

АУДИТ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ АПК.

О.В.Радова

Як показали проведені наукові дослідження, основною проблемою сільськогосподарських підприємств сьогодні є нестача ресурсів не лише для підвищення його ефективності, а й для простого відтворення виробничого процесу. Ця проблема викликана дією комплексу негативних факторів, як на рівні підприємств, так на рівні народного господарства.

В зв'язку з цим, а також враховуючи досягнутий рівень становлення і розбудови ринкових відносин в країні, інвестиційна діяльність набула особливого значення в житті господарюючих суб'єктів.

Взагалі, інвестиції — це всі види цінностей, які вкладені безпосередньо в об'єкти підприємницької або іншої діяльності з ціллю отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту на довгий термін. Особи, які здійснюють вкладення капіталу, називаються інвесторами. Вони мають право здійснювати інвестиції в вигляді інших валютних цінностей: акцій, облігацій, векселю та інших цінних документів. Також інвестиції можуть бути вкладені через рухоме та нерухоме майно, тобто через будинки, споруди, землю, обладнання та інші матеріальні цінності. Ці вкладення можуть бути як власними, так і позичковими, залученими.

Звісно, що інвестиційна діяльність в Україні є новою. Тому аудит інвестицій, на сьогодні, є актуальним та цікавим питанням.

При аудиторській перевірці підприємств особливу увагу слід звертати на вивчення фінансової діяльності. При виникненні конфліктної ситуації під час виконання операцій по інвестиційній діяльності, в тому числі у випадках порушення законодавства при фінансуванні об'єктів інвестицій, шахрайстві при використанні векселів, облігацій та іншого в інвестиціях аудитор повинен це виявити та дослідити.

Не менш важливе завдання аудиту інвестицій полягає в сприянні найбільш раціональному використанню майнових та інтелектуальних цінностей при створенні і модернізації основних фондів, реалізації цільових комплексних програм економічного та соціального розвитку України через інвестиції. Відповідно до цього моделлю стандарту аудиту інвестиційної діяльності визначається об'єкт, джерела інформації і методичні прийоми контролю.

Особливості об'єктів аудиту інвестиційної діяльності полягають в тому, що вони в сукупності становлять самостійний вид діяльності, здійснюваний підприємством, поряд з основною діяльністю, виступаючи як забудовник, засновник.

Особливість методичних прийомів аудиту, узагальнення і реалізації його результатів полягає у застосуванні таких органолептичних прийомів, як інвентаризація, вибіркві та суцільні спостереження, технологічний контроль та документальні методологічні прийоми, які передбачають аналітичні, логічні, порівняльно-зіставлювальні і обліково-обчислювальні аудиторські процедури.

При здійсненні аудиту інвестицій аудитор повинен перевірити не тільки правильність відображення цих операцій у бухгалтерському обліку, їх законність та достовірність, але і бути в змозі дати поради інвестору щодо вибору ним найбільш прибутково-го об'єкту інвестування.